EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 19.6.2024
COM(2024) 626 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

Soome majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika kohta

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 626 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

Soome majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97,[1] eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,[2] millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb ELi rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab see kaasa majanduslikule ja sotsiaalsele taastumisele ning kestlike reformide ja investeeringute tegemisele, et eelkõige edendada rohe- ja digipööret ning muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust ELis ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

(2) 27. veebruaril 2023 vastu võetud REPowerEU määruse[3] eesmärk on kaotada järk-järgult ELi sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitaks saavutada energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning edendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja

[1] ELT L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

energiatõhusust. Soome lisas oma riiklikusse taaste- ja vastupidavuskavasse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke.

(3) 16. märtsil 2023 avaldas komisjon teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“,[4] et anda teavet poliitiliste otsuste tegemiseks ja luua raamtingimused majanduskasvu hoogustamiseks. Teatises käsitletakse konkurentsivõimet üheksa üksteist tugevdava teguri kaudu. Need tegurid on muu hulgas juurdepääs erakapitalile, teadusuuringud ja innovatsioon, haridus ja oskused ning ühtne turg, mis on esmatähtsad poliitikaprioriteedid reformide ja investeeringute elluviimiseks, et lahendada praegused tootlikkusega seotud probleemid ning suurendada ELi ja selle liikmesriikide pikaajalist konkurentsivõimet. Pärast kõnealust teatist esitas komisjon 14. veebruaril 2024 ühtse turu ja konkurentsivõime aruande[5]. Aruandes on üksikasjalikult kirjeldatud Euroopa ühtse turu tugevaid külgi ja probleeme ning kajastatud aasta jooksul toimunud muutusi, tuginedes eespool nimetatud üheksale konkurentsivõimet edendavale tegurile.

(4) 21. novembril 2023 võttis komisjon vastu 2024. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi,[6] mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2024) tsükli algust. 22. märtsil 2024 kiitis Euroopa Ülemkogu analüüsi prioriteedid konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtme raames heaks. 21. novembril 2023 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka 2024. aasta häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Soomet ühe liikmesriigina, keda võib mõjutada tasakaalustamatus või kelle puhul on oht, et teda võib mõjutada tasakaalustamatus, ja kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka arvamuse Soome 2024. aasta eelarvekava kohta. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta, mille nõukogu võttis vastu 12. aprillil 2024, ning ettepaneku 2024. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist ning mille nõukogu võttis vastu 11. märtsil 2024.

(5) 30. aprillil 2024 jõustus ELi uus majanduse juhtimise raamistik. Raamistik hõlmab uut Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97. See hõlmab ka muudetud määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kohta ja muudetud direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku kohta[7]. Uue raamistiku eesmärgid on valitsemissektori võla jätkusuutlikkus ning kestlik ja kaasav majanduskasv eelarve järkjärgulise konsolideerimise ning reformide ja investeeringute kaudu. Sellega edendatakse riikide isevastutust ja keskendutakse rohkem keskpikale perspektiivile koos nõuete tõhusama ja sidusama täitmise tagamisega. Iga liikmesriik peaks esitama nõukogule ja komisjonile riikliku keskpika perioodi eelarve- ja

4 COM(2023) 168 final.
5 COM(2024) 77 final.
6 COM(2023) 901 final.
7 Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1264, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (ELT L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1265, millega muudetakse direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

struktuurikava. Riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad sisaldavad liikmesriigi eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning hõlmavad riikliku seadusandliku tsükli pikkusest sõltuvalt nelja- või viieaastast planeerimisperioodi. Riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades esitatud netokulude[8] kava peaks olema kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 nõuetega, sealhulgas nõudega hoida valitsemissektori koguvõlg usutavas langustrendis või viia see langustrendi hiljemalt kohandamisperioodi lõpuks või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % SKPst ning viia valitsemissektori eelarvepuudujääk keskpika perioodi jooksul alla kontrollväärtuse 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse teha asjakohased reformid ja investeeringud vastavalt määruses (EL) 2024/1263 sätestatud kriteeriumidele. Nende kavade koostamise toetamiseks esitab komisjon [21. juunil] 2024 liikmesriikidele suunised nende esitatavate kavade ja järgnevate iga-aastaste eduaruannete sisu kohta ning edastab kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 5 neile eelarvekohanduste tehnilised suunised (vajaduse korral võrdlustrajektoorid ja tehnilise teabe). Liikmesriigid peaksid esitama oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava 20. septembriks 2024, välja arvatud juhul, kui liikmesriik ja komisjon lepivad kokku tähtaja pikendamises mõistliku aja võrra. Liikmesriigid peaksid tagama, et kaasatakse nende parlamendid ning vajaduse korral konsulteeritakse sõltumatute eelarveasutuste, sotsiaalpartnerite ja muude riigi sidusrühmadega.

(6) 2024. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimastel aastatel esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes esile toodud. 2019., 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mida on läbi vaadatud, ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.

(7) 27. mail 2021 esitas Soome vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. 29. oktoobril 2021 võttis nõukogu vastu Soome taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmist käsitleva otsuse,[9] mida muudeti 14. märtsil 2023 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 2, et ajakohastada tagastamatu rahalise toetuse maksimaalset summat, ja 8. detsembril 2023, et lisada REPowerEU peatükk[10]. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsusest, mis on tehtud

---

8 Netokulu, nagu on määratletud nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määruse (EL) 2024/1263 artiklis 2 (ELT L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Netokulu – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud, ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

9 Nõukogu 29. oktoobri 2021. aasta rakendusotsus Soome taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (12524/2021).

10 Nõukogu 8. detsembri 2023. aasta rakendusotsus, millega muudetakse nõukogu 29. oktoobri 2021. aasta rakendusotsust Soome taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (15836/2023).

vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Soome on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(8) 25. aprillil 2024 esitas Soome kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 4 lõikega 1 oma 2024. aasta riikliku reformikava ja 25. aprillil 2024 oma 2024. aasta stabiilsusprogrammi. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2024. aasta riiklik reformikava ka Soome kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(9) 19. juunil 2024 avaldas komisjon Soome kohta 2024. aasta riigiaruande[11]. Selles hinnati Soome edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2023 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Soome on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Soome edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning ELi peamiste tööhõivet, oskusi ja vaesuse vähendamist puudutavate eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(10) Eurostati kinnitatud andmete põhjal[12] suurenes Soome valitsemissektori eelarvepuudujääk 0,4 %-lt SKPst 2022. aastal 2,7 %ni SKPst 2023. aastal, samas kui valitsemissektori võlg suurenes 73,5 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 75,8 %ni SKPst 2023. aasta lõpus. Nagu on märgitud 2024. aastaks esitatud eelarvepoliitika suunistes,[13] astub komisjon kooskõlas kehtivate õigusnormidega esimese sammu eelarvepuudujäägil põhinevate ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluste algatamiseks. 19. juunil 2024 võttis komisjon vastu ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande ([14]). Selles aruandes hinnati Soome eelarveseisundit, kuna riigi valitsemissektori 2024. aastaks kavandatud eelarvepuudujääk ületab kontrollväärtust 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et seda hinnangut silmas pidades ning ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 4 alusel loodud majandus- ja rahanduskomitee arvamust arvesse võttes ei ole komisjonil kavas teha juulis ettepanekut algatada Soome suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.

(11) 12. juulil 2022 soovitas nõukogu[15] Soomel võtta meetmeid, tagamaks 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv on kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga,[16] võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust kodumajapidamistele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Soome peaks olema valmis kohandama jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Soomel suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning

---

11 SWD(2024) 626 final.

12 Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2024.

13 COM(2023) 141 final.

14 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud komisjoni aruanne (19.6.2024, COM(2024) 598 final).

15 Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Soome 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 7).

16 Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on Soome keskpika perioodi (kümne aasta keskmine) nominaalne potentsiaalne SKP kasv 2023. aastal hinnanguliselt 2,7 % (kümne aasta keskmise potentsiaalse reaalkasvu määra ja SKP 2023. aasta deflaatori põhjal).

energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut ning muid liidu vahendeid. Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitiline hoiak[17] 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes ekspansiivne (0,9 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) andis 2023. aastal eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,8 % SKPst. See hõlmab suuremaid kulusid Ukraina põgenikele ajutise kaitse pakkumiseks (0,2 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate netokulude ekspansiivne panus 2023. aastal tulenes seega ainult osaliselt Ukrainast põgenevatest inimestest. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude ekspansiivne kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) oli samuti tingitud pidevast ja kiirest hindade ja kulude suurenemisest, eriti mis puudutas ostetud teenuseid ja kohalike omavalitsuste personalikulusid, samuti valmisolekuga seotud kulutusi, mis tehti tulenevalt Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu. Kokkuvõttes ei olnud riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv 2023. aastal kooskõlas nõukogu soovitusega. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatud kulud moodustasid 2023. aastal 0,4 % SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud moodustasid 2023. aastal 4,0 % SKPst, mis on 0,2 protsendipunkti võrra vähem kui 2022. aastal. Soome rahastas täiendavaid investeeringuid taaste- ja vastupidavusrahastust ning muudest ELi vahenditest. Soome rahastas riiklikke investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse (sealhulgas taastuvenergiataristu ja vähese heitega vesinik), mida rahastatakse osaliselt taaste- ja vastupidavusrahastust ning muudest ELi vahenditest.

(12) 2024. aasta stabiilsusprogrammi peamised prognoosid võib kokku võtta järgmiselt. Eelarveprognooside aluseks oleva makromajandusliku stsenaariumi kohaselt kasvab reaalne SKP 2024. aastal 0 % ja 2025. aastal 1,6 %, samas kui THHI inflatsioon on 2024. aastal 1,3 % ja 2025. aastal 1,9 %. Valitsemissektori eelarvepuudujääk peaks 2024. aastal suurenema 3,4 %ni SKPst ja vähenema 2025. aastal 2,7 %ni SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2024. aasta lõpuks suurenema 80,8 %ni ja 2025. aasta lõpuks 82,3 %ni. Pärast 2025. aastat peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk vähenema ja jõudma 2026. aastal 1,9 %ni SKPst. Seega jõuab valitsemissektori eelarvepositsioon kavade kohaselt alates 2025. aastast allapoole eelarvepuudujäägi kontrollväärtust 3 % SKPst. Seevastu valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks pärast 2025. aastat järk-järgult suurenema ja jõudma 2026. aastal 82,4 %ni.

(13) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2024. aastal 0,0 % ja 2025. aastal 1,4 % ning THHI inflatsioon on 2024. aastal 1,4 % ja 2025. aastal 2,1 %.

(14) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastal 3,4 % SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2024. aasta lõpuks tõusma 80,5 %ni. Puudujäägi suurenemine 2024. aastal kajastab peamiselt aeglast kasvu tulude poolel, niihästi maksude kui ka sotsiaalmaksete vallas,

[17] Eelarvepoliitilise hoiaku all mõistetakse valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastast muutust. Selle eesmärk on hinnata niihästi riiklikult rahastatud kui ka ELi eelarvest rahastatud eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitiline hoiak tähendab erinevust i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutuse vahel, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude ELi vahenditega rahastatavaid kulusid. Miinusmärgiga (plussmärgiga) näitaja osutab ekspansiivsele (pärssivale) eelarvepoliitikale.

kuid samuti kulude suurenemist, eriti mis puudutab sotsiaalhüvitisi ja palku. Komisjoni prognooside kohaselt on eelarvepoliitika 2024. aastal ekspansiivne (0,7 % SKPst).

(15) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2024. aastal taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest kulusid mahus 0,2 % SKPst (2023. aastal 0,1 % SKPst). Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Soome valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga.

(16) 14. juulil 2023 soovitas[18] nõukogu Soomel järgida konservatiivset eelarvepoliitikat, eelkõige piirata riiklikult rahastatavate esmaste netokulude[19] nominaalkasvu nii, et see ei ületaks 2024. aastal 2,2 %. Liikmesriikidel paluti 2023. aasta eelarve täitmisel ja 2024. aasta eelarvekava koostamisel võtta arvesse, et komisjon teeb 2023. aasta eelarve täitmise andmete põhjal nõukogule ettepaneku algatada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvavad Soome riiklikult rahastatavad esmased netokulud 2024. aastal 4,0 %, mis ületab soovitatud maksimaalset kasvumäära. See riiklikult rahastatavate esmaste netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära ületav kulu on 2024. aastal 0,9 % SKPst. See ei pruugi olla kooskõlas nõukogu soovitusega.

(17) Lisaks soovitas nõukogu Soomel võtta meetmeid, et kaotada kehtivad erakorralised energiatoetusmeetmed võimalikult kiiresti 2023. ja 2024. aastal ning kasutada selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Nõukogu täpsustas, et kui uue energiahindade tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tuleks Soomel tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud haavatavate kodumajapidamiste ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks erakorralistest energiatoetusmeetmetest tulenev eelarve netokulu[20] olema 2023. aastal 0,2 % SKPst ning 2024. ja 2025. aastal 0,0 % SKPst. Kui selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid kasutataks valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks, nagu nõukogu soovitas, tooks see kõnealuse prognoosi kohaselt 2024. aastal kaasa eelarvekohanduse 0,2 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad esmased netokulud[21] annavad kõnealusel aastal eelarvepositsiooni ekspansiivse panuse 0,7 % SKPst. Prognooside kohaselt kaotatakse erakorralised energiatoetusmeetmed 2023. ja 2024. aastal võimalikult kiiresti. See on kooskõlas nõukogu soovitusega. Samas ei kasutata sellega seotud kokkuhoidu prognooside kohaselt täies ulatuses

---

18 Nõukogu 14. juuli 2023. aasta soovitus, milles käsitletakse Soome 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 312, 1.9.2023, lk 243).

19 Esmaste netokulude all mõistetakse riiklikult rahastatavaid kulusid, millest on maha arvatud i) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, ii) intressikulu, iii) tsüklilisi töötuskulusid ning iv) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

20 See näitaja kajastab nimetatud meetmete aastast eelarvekulu, võttes arvesse tulusid ja kulusid ning arvates vajaduse korral maha energiatarnijate erakorralisele kasumile kehtestatud maksudest saadud tulu.

21 Seda panust mõõdetakse valitsussektori esmaste kulude (millest on välja jäetud i) kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmetega kaasneva täiendav eelarvemõju, ii) ühekordsed kulud, iii) tsüklilise töötuse kulud ja iv) taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud) muutusena keskpika perioodi (10 aasta) keskmise potentsiaalse nominaalse SKP kasvumäära suhtes ja väljendatakse suhtena nominaalsesse SKPsse.

valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. See ei pruugi olla kooskõlas nõukogu soovitusega.

(18) Lisaks soovitas nõukogu Soomel säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud 2024. aastal suurenema, jõudes 4,1 %ni SKPst (võrreldes 2023. aasta 4,0 %ga). See on kooskõlas nõukogu soovitusega. Seevastu ELi vahenditest, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust finantseeritavad avaliku sektori kulutused jäävad 2024. aastal samaks (0,4 % SKPst).

(19) Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, hinnatakse komisjoni 2024. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 2025. aastal 2,8 % SKPst. Puudujäägi vähenemine 2025. aastal kajastab peamiselt üldise käibemaksumäära tõusu, samuti kulukärpeid. Tulenevalt aeglasemast majanduskasvust ja kasvavatest intressikuludest peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2025. aasta lõpuks suurenema ja jõudma 82,4 %ni.

(20) Soomel on tõhus ja kaasav sotsiaalhoolekandesüsteem, mis tagab kõrgetasemelise sotsiaalkaitse, kuid see on keerukas ja võib luua stiimulid mitte töötada. 2020. aastal tehti spetsiaalsele parlamendikomisjonile ülesandeks töötada 2027. aastaks välja sotsiaalkindlustussüsteemi reform. 2023. aasta märtsis esitas komisjon vahearuande, milles tehti tulevastele valitsustele 31 ettepanekut uuringute, seadusandlike aktide eelnõude ja arenguprojektide kohta. Reformi eesmärk on lihtsustada sotsiaalhoolekandesüsteemi ja pakkuda rohkem stiimuleid töötada, säilitades samal ajal tõhusa ja kaasava sotsiaalkaitse ning tõstes tööhõive määra. Eelduste kohaselt peaks sotsiaalkindlustussüsteemi reform suurendama riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust.

(21) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need peaksid aitama tulemuslikult lahendada kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on loetletud asjakohastes riigipõhistes soovitustes. Järele jäänud lühikese aja jooksul on oluline kiiresti jätkata kava, sealhulgas REPowerEU peatüki tulemuslikku rakendamist, et suurendada Soome pikaajalist konkurentsivõimet rohe- ja digipöörde kaudu, tagades samal ajal sotsiaalse õigluse. Kavast tulenevate kohustuste täitmiseks 2026. aasta augustiks on oluline, et Soome jätkaks reformide ja investeeringute elluviimist ning tegeleks tekkivate viivitustega. Ennekõike tuleb tagada, et teine ja kolmas maksetaotlus esitatakse õigeaegselt. Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(22) Osana ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamisest vastavalt määruse (EL) 2021/1060 artiklile 18 peab Soome kõik programmid 2025. aasta märtsiks läbi vaatama, võttes muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes esile toodud probleeme, samuti riiklikku energia- ja kliimakava. Läbivaatamise tulemuste alusel eraldatakse lõplikult iga programmiga ette nähtud ELi rahastus. Hoolimata Soome edusammudest ühtekuuluvuspoliitika programmide ja Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ei ole kõik probleemid lahendatud. Ennekõike on SKP elaniku kohta ja

töö tootlikkus pealinnapiirkonnas endiselt erineval tasemel kui ülejäänud riigis. Ülimalt oluline on kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamist. Programmis kokku lepitud prioriteedid on jätkuvalt aktuaalsed, eriti mis puudutab hõreda asustusega põhjapiirkondi ja idapoolseid piirkondi. Lisaks sellele tuleks erilist tähelepanu pöörata teadus- ja arendustegevusele ning innovatsioonile, digipöördele ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete konkurentsivõimele ning kiirendada rohepööret ja õiglast üleminekut. Samuti peaks jätkuvalt keskenduma tööjõupuuduse ja oskuste nappuse kõrvaldamisele, suurendama sotsiaalset kaasatust ja aktiivset osalemist tööturul, eriti haavatavate elanikkonnarühmade puhul, toetama sotsiaalset innovatsiooni ja parandama lastekaitseteenuste kvaliteeti. Ka võiks Soome ära kasutada Euroopa strateegilise tehnoloogia platvormi, et toetada tööstuse ümberkujundamist, näiteks sellistes valdkondades nagu tehisintellekt, küberturvalisus, robootika, energia- ja ressursitõhusus ning terviseohutuse seisukohast elulise tähtsusega meditsiinitehnoloogia.

(23) Lisaks taaste- ja vastupidavuskava ning muude ELi vahendite raames käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Soome silmitsi veel mitme väljakutsega, mis on seotud tööjõupuuduse ja oskuste nappusega ning sotsiaalsüsteemi ja tervishoiuteenuste reformiga.

(24) Tööhõive määr oli 2023. aastal endiselt üle 78 %, kuid töötus tõusis 2022. aasta 6,8 %-lt 2023. aastal 7,2 % ning endiselt püsib struktuurne töötus. Probleeme on oskuste nõudlusele mittevastavusega, st vabadele ametikohtadele on võimatu leida töötajaid, kellel oleksid tööandjate nõutud oskused, eriti hariduse, tervishoiu ja sotsiaalhoolduse valdkonnas. Lisaks sellele on oht, et tööjõupuudus rohepöörde seisukohast olulistel aladel pärsib edusamme Soome kliimaeesmärgini (saavutada 2035. aastaks kliimaneutraalsus) jõudmisel. Lisaks seavad tööjõupuudus ja oskuste nappus ohtu Soome konkurentsivõime ja pikaajalise majanduskasvu ning elanikkonna vananemine võimendab seda veelgi.

(25) Nende inimeste hulk, kellel on nende endi hinnangul rahuldamata vajadus arstiabi järele, on Soomes suur. Tervishoiu- ja sotsiaalteenustes poolelioleva reformi eesmärk on võrdsustada teenuste kättesaadavust, talitsedes samas teenuste osutamise suurenevaid kulusid. Haldusreform on ellu viidud, ent eri heaoluteenusepiirkondade valmisolek teenuste ümberkorraldamiseks ja nende osutamise optimeerimiseks varieerub.

(26) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2024. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada soovitust euroala majanduspoliitika kohta. Soome puhul aitavad soovitused 1, 2 ja 3 rakendada esimest, teist, kolmandat ja neljandat euroala käsitlevat soovitust,

SOOVITAB Soomel võtta 2024. ja 2025. aastal järgmisi meetmeid.

1. Esitada õigeaegselt keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Piirata kooskõlas reformitud stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetega netokulude[22] kasvu 2025. aastal

[22] Vastavalt määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 lõikele 2 on netokulud valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud intressikulud, kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

määrani, mis on kooskõlas valitsemissektori võla viimisega keskpikas perspektiivis usutavasse langustrendi ja valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamisega allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Jätkata sotsiaalkindlustussüsteemi reformi, et tõhustada sotsiaaltoetuste süsteemi, mis suurendaks töötamise stiimuleid ja toetaks riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust.

2. Tegeleda tekkivate viivitustega, et võimaldada taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki jätkuvat, kiiret ja tulemuslikku rakendamist, tagades reformide ja investeeringute lõpuleviimise 2026. aasta augustiks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamist. Keskenduda vahehindamisel endiselt kokkulepitud prioriteetidele, kaaludes seejuures Euroopa strateegilise tehnoloogia platvormi pakutavaid võimalusi konkurentsivõime suurendamiseks.

3. Tegeleda tööjõu ja oskuste nappusega, tagades töötajate ümber- ja täiendõppe ning suurendades kõrgharidusvõimalusi, eriti tööturul kõige nõutavamatel aladel. Tagada, et sotsiaal- ja tervishoiuteenuste reformiga parandatakse teenuste kättesaadavust ja osutamist ning vähendatakse ebaefektiivsust.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja